

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТА ЛОГІСТИЧНОГО ДІЯЛЬНОСТІ

ВІВЧАР Оксана¹, ШАТАРСЬКИЙ Артур², ВІВЧАР Віктор³

¹ Західноукраїнський національний університет
<http://orcid.org/0000-0001-9246-2226>

² Західноукраїнський національний університет
<https://orcid.org/0000-0002-5445-0432>

³ Західноукраїнський національний університет
<http://orcid.org/0009-0001-4295-8714>

У статті досліджено теоретико-прикладні аспекти забезпечення безпеки суб'єкта логістичної діяльності на основі інформаційно-аналітичного підходу в сучасних умовах. Сформовано структурно-логічну схему інформаційно-аналітичного забезпечення безпеки суб'єкта логістичної діяльності. Виокремлено умови, які необхідно враховувати при формуванні системи інформаційно-аналітичного забезпечення суб'єкта логістичної діяльності. На основі чого запропоновано багатовекторний механізм інформаційно-аналітичного забезпечення безпеки суб'єкта логістичної діяльності із застосуванням комплексу заходів щодо її зміцнення. Інтерпретовано розрахунок економічної ефективності від впровадження системи інформаційно-аналітичного забезпечення безпеки суб'єкта логістичної діяльності.

Ключові слова: система логістики, безпека, система безпеки, логістичне управління, безпекоорієнтоване управління, суб'єкт логістичної діяльності, інформаційно-аналітична підсистема, інформаційно-аналітичне забезпечення безпеки, багатовекторний механізм інформаційно-аналітичного забезпечення.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2024-14-6>

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

В сучасних умовах функціонування суб'єктів логістичної діяльності країни залишається досить незадовільним. Неможливо залишити поза увагою те, що суб'єкти логістичної діяльності функціонують у умовах війни у нестабільному та динамічному зовнішньому середовищі під впливом інформаційних технологій, які створюють загрози та небезпеки ефективного функціонування господарюючих суб'єктів. Слід зазначити те, що в умовах невизначеності та мінливості середовища, проблематика забезпечення безпеки суб'єктів логістичної діяльності в контексті інформаційно-аналітичного забезпечення набуває особливої актуальності. Безперечно, що за таких обставин є необхідною умовою розроблення рекомендаційних аспектів щодо удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення безпеки суб'єктів логістичної діяльності.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Вагомий внесок у дослідження наукової проблематики щодо формування інформаційно-аналітичного забезпечення безпеки суб'єктів логістичної діяльності розглянуто в роботах таких вчених-економістів, як О. Арєф'єва, Б. Андрушківа, О. Барановського, О. Вівчар, Т. Ганущак, Б. Картич, С. Мельник, Н. Ревєрчук, О. Степанова, С. Цюрюпа, О. Яремчук та ін.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою дослідження є розроблення теоретико-прикладних аспектів щодо удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення безпеки суб'єктів логістичної діяльності в сучасних умовах викликів та загроз.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

В сучасних умовах, відомим фактом є те, що удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення безпеки суб'єктів логістичної діяльності – це не одиничний процес. Тому, розглядати його необхідно як комплекс взаємопов'язаних механізмів і методів організації окремих елементів структурно-логічних аспектів інформаційно-аналітичного забезпечення безпеки.

Практичний досвід переконує, що ефективно управління інформаційно-аналітичним забезпеченням суб'єктів логістичної діяльності – одним з найважливіших напрямів забезпечення безпеки на шляху подолання багатьох деструктивних явищ в національній економіці. Прогресивні інноваційні системи та світоглядно-методичне бачення концептуальних аспектів інформаційно-аналітичного забезпечення є визнаним інструментом забезпечення безпеки суб'єктів логістичної діяльності. На основі опрацьованих літературних джерел, ми можемо конкретизувати, що на

сьогодні в економічній теорії ідентифікують два основні підходи до визначення сутності безпеки суб'єктів логістичної діяльності. Відповідно до першого підходу, безпеку розглядають як одну з найважливіших складових безпеки суб'єктів логістичної діяльності. Другий підхід відзначає на необхідності виокремлення безпеки, як самостійного об'єкта дослідження та управління [7, с. 630].

Згідно динамічним розвитком наукової думки, О. Вівчар відзначено, що безпека суб'єкта логістичної діяльності – це ступінь захищеності фінансових інтересів на всіх рівнях організаційно-економічних відносин або рівень забезпеченості суб'єкта логістичної діяльності ресурсним потенціалом, достатніми для задоволення його потреб і виконання існуючих зобов'язань.

Таким чином, проаналізувавши основні підходи провідних вчених-економістів щодо тлумачення забезпечення безпеки суб'єктів логістичної діяльності, можна стверджувати, що основними характеристиками наявності безпеки є: стійкість до внутрішніх та зовнішніх небезпек і загроз; забезпеченість достатнім обсягом фінансових ресурсів; економічна рівновага, стабільність, ліквідність та платоспроможність у короткостроковому і довгостроковому періодах; задоволення потреби суб'єкта логістичної діяльності у матеріально-технічних ресурсах для стійкого розширеного відтворення діяльності; здатність вчасно реагувати на внутрішні та зовнішні небезпеки, що можуть завдати шкоди суб'єкту логістичної діяльності або призвести до його ліквідації; достатня фінансова стійкість суб'єкта логістичної діяльності; достатня гнучкість у прийнятті рішень [4, с. 323].

У контексті досліджуваної проблематики можна відзначити, що забезпечення безпеки, важливим елементом якої вважається її інформаційно-аналітична складова. Саме вона, на нашу думку, вважається однією із найважливіших завдань керівництва суб'єкта логістичної діяльності.

Слід відзначити, що ефективність будь-якого суб'єкта логістичної діяльності значною мірою залежить від повного, достовірного та своєчасного інформаційно-аналітичного забезпечення. В таких умовах при ефективному управлінні, система інформаційно-аналітичного забезпечення призведе до підвищення рівня управління прибутком і як наслідок забезпечення безпеки суб'єкта логістичної діяльності.

Одразу ж зауважимо, що за О. Мартишак, інформаційно-аналітична підсистема безпеки суб'єкта логістичної діяльності має містити наступні дані: якісні і кількісні значення індикаторів безпеки, наявність або потенційність ризиків і загроз, формалізовані економічні інтереси і стан їхньої реалізації, стратегічний план (стратегія) забезпечення безпеки суб'єкта логістичної діяльності, якісні і кількісні параметри використання ресурсів, обсяг останніх, а також джерела їх надходження, бюджет [1].

Хотілося б також відзначити, що зовнішні джерела інформації містять дані про: рівень макроекономічного розвитку країни та галузі, до якої відноситься суб'єкт логістичної діяльності; кон'юктуру фінансового ринку; діяльність конкурентів (постачальників, покупців, банків, страховиків); галузеві показники діяльності підприємств-аналогів; оцінки загроз безпеці тощо [5].

Слід наголосити, що саме повна, своєчасна та достовірна інформація дозволить приймати ефективні рішення для запобігання та подолання різного роду загроз економічним інтересам суб'єктам логістичної діяльності. На основі опрацьованих літературних джерел нами сформовано структурно-логічну схему інформаційно-аналітичного забезпечення безпеки суб'єкта логістичної діяльності (рис. 1).

Між тим слід відзначити, що особливу роль у інформаційно-аналітичному забезпеченні безпеки є мінімізація ризиків щодо втрати інформаційних потоків суб'єкта логістичної діяльності та вчасне виявлення загроз, які негативно впливають чи будуть мати вплив у майбутньому на діяльність об'єкта, запобігання їм та протидії відповідно [6, с. 115].

Слід відзначити, що суб'єкти логістичної діяльності країни у своєму складі створили окремі інформаційно-аналітичні підрозділи, що займаються збором, обробкою та інтерпретацією необхідної інформації про внутрішнє та зовнішнє середовище [9]. Їх досвід свідчить, що створення системи інформаційно-аналітичного забезпечення суб'єкта логістичної діяльності супроводжується як певним збільшенням його матеріальних активів (наприклад, апаратного забезпечення), так і, в першу чергу, нематеріальних активів.

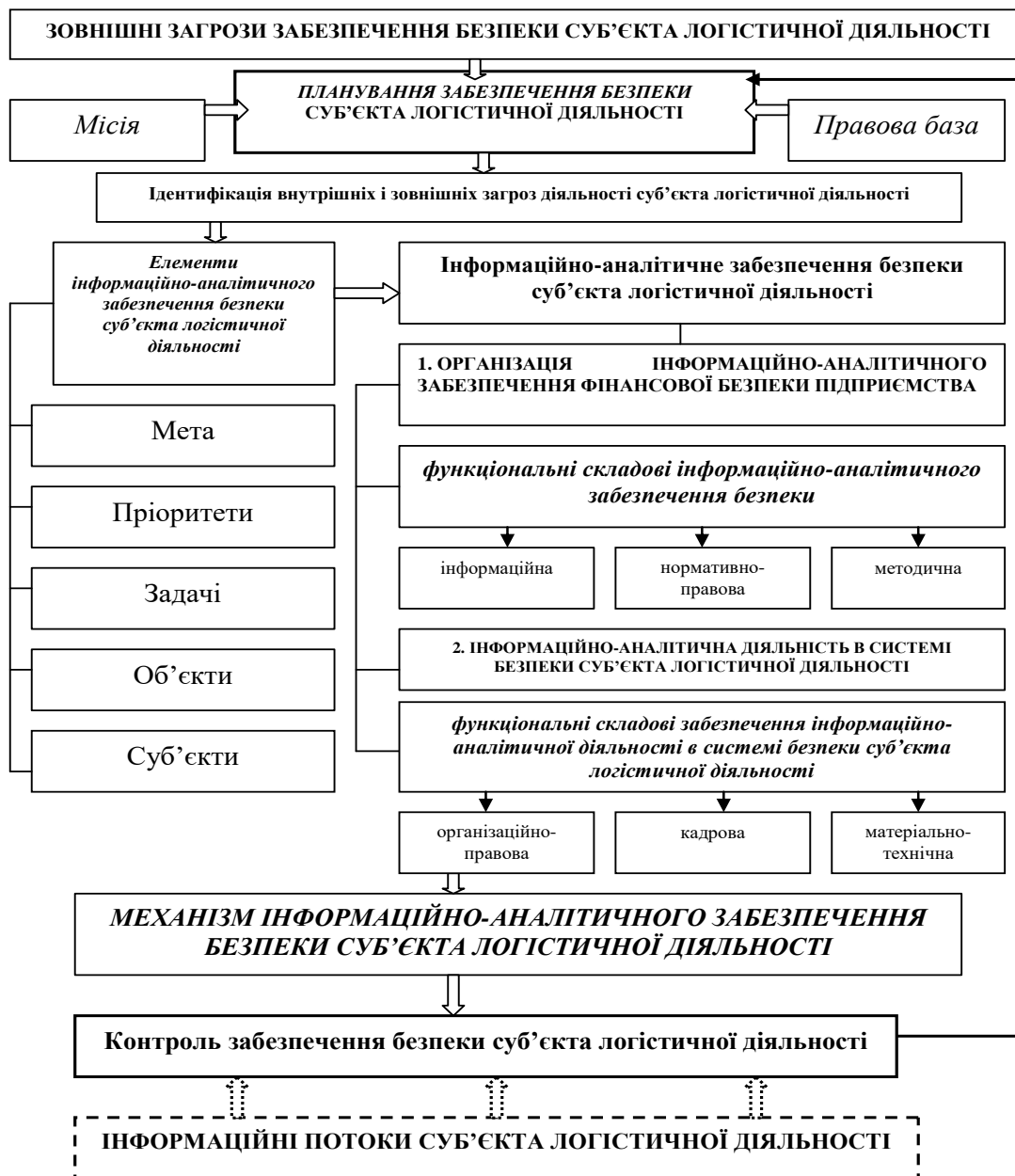

Рис. 1. Структурно-логічна схема інформаційно-аналітичного забезпечення безпеки суб'єкта логістичної діяльності

[авторська розробка]

Слід зазначити, що результати економічної ефективності від функціонування системи інформаційно-аналітичного забезпечення суб'єкта логістичної діяльності є достатньо широким та залежить від специфіки функціонування. Він може формуватися у кращій проінформованості осіб, що відповідають за прийняття управлінських рішень, як стратегічних, так і тактичних, операційних [8, с. 85]. Це призводить до того, що підвищується конкурентоспроможність як суб'єкта логістичної діяльності зокрема, так і рівень його безпеки. Все це, на нашу думку, вимагає переосмислення традиційних методів та засобів інформаційно-аналітичного забезпечення безпеки суб'єкта логістичної діяльності. На нашу думку, переваги (вигоди), що отримані в результаті функціонування системи інформаційно-аналітичної системи, і, як наслідок, краща проінформованість управлінців, найпомітніше проявляються на рівні забезпечення безпеки суб'єкта логістичної діяльності (рис. 2).

Рис. 2. Економічна ефективність від впровадження системи інформаційно-аналітичного забезпечення безпеки суб'єкта логістичної діяльності

[авторська розробка]

Таким чином, вірно побудована система інформаційно-аналітичного забезпечення суб'єкта логістичної діяльності дозволяє досягти високого рівня забезпечення безпеки, використовуючи інноваційні технології та враховуючи низку факторів, що впливають із вище перелічених показників економічної ефективності, і специфіки функціонування [2, с. 310].

Звертаємо увагу на той факт, що при формуванні системи інформаційно-аналітичного забезпечення суб'єкта логістичної діяльності слід враховувати такі сучасні тенденції, як:

- збільшення інтенсивності інформаційних потоків;
- висока ймовірність інформаційних втрат внаслідок незахищеності складових суб'єкта логістичної діяльності;
- скорочення кількості складових суб'єкта логістичної діяльності, оптимізація організаційно-економічних відносин у логістичній системі при одночасному зростанні ступеня їх складності;
- перевантаження інформаційних потоків, що призводить до труднощів у взаємозв'язках між елементами;
- затосування методу «матеріального потоку»;
- удосконалення схем фінансових розрахунків [3, с. 85].

В умовах турбулентності економічних процесів для ефективної системи інформаційно-аналітичного забезпечення безпеки суб'єкта логістичної діяльності, на нашу думку необхідно, щоб існував інформаційно-аналітичний підрозділ, що є складовою служби безпеки, функціями якого є захист будь-якої інформації відповідного підрозділу, висвітлення специфіки функціонування всередині і поза межами суб'єкта логістичної діяльності, вчасно одержувати випереджальну інформацію про життєво важливі для суб'єкта логістичної діяльності процеси та виявляти засоби її оптимального застосування [6, с. 110].

З практичної точки зору, варто відзначити, що для удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення безпеки суб'єкта логістичної діяльності необхідно: здійснювати контроль над ймовірними каналами витоку інформації; здійснювати моніторинг доступу співробітників до корпоративних інформаційних ресурсів; зберігати архів операцій з документами; виявляти у вихідному HTTP-потоці даних, які можуть передбачати загрозу витоку конфіденційної інформації; контролювати використання мобільних пристроїв зберігання інформації, пристроїв передачі інформації та комунікативних портів; архівувати поштову кореспонденцію; здійснювати моніторинг на рівні файлових операцій; правильний підбір кадрів, застосування матеріальних та моральних стимулів, створення сприятливого соціально-психологічного клімату всередині організації, створення можливостей для професійного росту, зниження плинності кадрів, формування «фірмового патріотизму». Однак лише своєчасне та комплексне виконання усіх цих завдань може призвести до бажаного результату. Отже, викладені вище пропозиції є основою для подальшого формування системи інформаційно-аналітичного забезпечення безпеки суб'єкта логістичної діяльності.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Прорезюмувавши вище описане слід відзначити, що інформаційно-аналітичне забезпечення безпеки суб'єкта логістичної діяльності розглядається як система, що включає сукупність методів, засобів і способів, спрямованих на збирання, аналіз, захист інформації, а також прогнозування, постійну консультативну підтримку та вироблення рекомендацій щодо прийняття ефективних управлінських рішень оперативного та стратегічного характеру. Одне з головних місць в системі безпеки виокремлено інформаційно-аналітичне забезпечення, оскільки від інформації, її вчасності, достовірності, повноти, правильної інтерпретації залежить ефективність діяльності суб'єкта логістичної діяльності, його безпека, конкурентоспроможність, а іноді й факт функціонування на ринку. Для вирішення поставлених перед системою інформаційно-аналітичного забезпечення завдань інтерпретовано наступні її підсистеми: економічна розвідка, інформаційна безпека та аналітично-консультативне забезпечення. Отже, забезпечення безпеки суб'єкта логістичної діяльності неможливе без державної політики, оскільки комплексні дії досліджуваних суб'єктів підприємництва та держави, спрямовані на підтримання безпеки шляхом створення умов і вжиття заходів для одержання необхідного рівня, забезпечить бажаний результат.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Акименко О. Ю. Інформаційно-аналітичне забезпечення управління економічною безпекою підприємства : колективна монографія. Чернігів : Національний університет «Чернігівська політехніка». 2023. 364 с.
2. Білокомірова Я. М. Інформаційне забезпечення економічної безпеки підприємницької діяльності. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2014. №29. С.308-312.
3. Вівчар О. І. Управління економічною безпекою підприємств: соціогуманітарні контексти: монографія. Тернопіль, ФОП Паляниця В. А., 2018. – 515 с.
4. Вівчар О. І. Інтеграційні процеси логістики у контексті забезпечення фінансово-економічної безпеки бізнесу. Глобальні та національні проблеми економіки. Вип. 5. 2015. С. 332–335. URL: <http://global-national.in.ua/issue-5-2015>
5. Пригунов П. Я., Квашук Д. М. Інформаційно-аналітичне забезпечення підприємницької діяльності в сфері економічної безпеки. *Ефективна економіка* № 8, 2015. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4247>
6. Стечишин Ю. Визначення ролі та місця інформаційно-аналітичного забезпечення в системі економічної безпеки. *Вчені записки Університету «КРОК»* №1 (69). 2023. С. 110–119.
7. Судакова О. І., Миськов О. О., Зимогляд Ю. С. Впровадження логістичної системи до механізму управління економічною безпекою підприємства. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск №19. С. 628–633.
8. Хвальчик І. Л., Волощук Л. О. Сутність інформаційно-аналітичного забезпечення управління підприємством. *ECONOMICS: time realities*. №1(47). 2020. С. 84–90.
9. Яремик М. І., Яремик Х. Я. Інформаційноаналітичне забезпечення в системі управління фінансово-економічною безпекою підприємств. *Наукові записки*. 2016. № 2 (53). С. 173–180.

REFERENCES:

1. Akymenko, O. Yu. (2023) *Informatsiino-analitychne zabezpechennia upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemstva : kolektyvna monohrafiia* [Information and analytical support for the management of the economic security of the enterprise: a collective monograph]. Chernihiv : Natsionalnyi universytet «Chernihivska politehnika». 2023. 364. [in Ukrainian].
2. Bilokomirova, Ya. M. (2014) *Informatsiine zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemnytskoi diialnosti*. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*. №29. 308–312. [in Ukrainian].
3. Vivchar, O. I. (2018) *Upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemstv: sotsiuhumanitarni konteksty* [Management of economic security of enterprises: socio-humanitarian contexts]. Ternopil, FOP Paliantsia V. A. [in Ukrainian].
4. Vivchar, O. I. (2015) *Integratsiini protsesy lohistyky u konteksti zabezpechennia finansovo-ekonomichnoi bezpeky biznesu* [Integration processes of logistics in the context of ensuring financial and economic security of business]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky – Global and national economic problems*. Vyp. 5. 332–335. URL: <http://global-national.in.ua/issue-5-2015> [in Ukrainian].
5. Pryhunov, P. Ya., Kvashuk, D. M. (2015) *Informatsiino-analitychne zabezpechennia pidpriemnytskoi diialnosti v sferi ekonomichnoi bezpeky* [Information and analytical support of business activity in the sphere of economic security]. *Efektivna ekonomika – Effective Economy*. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4247> [in Ukrainian].
6. Stechyshyn, Yu. (2023) *Vyznachennia roli ta mistsia informatsiino-analitychnoho zabezpechennia v systemi ekonomichnoi bezpeky* [Determination of the role and place of information and digital support in the system of economic security]. *Vcheni zapysky Universytetu «KROK» – Scientific notes of the «KROK» University*. №1 (69). 110–119. [in Ukrainian].

-
7. Sudakova, O. I., Myskov, O. O., Zymohliad, Yu. S. (2018) Vprovadzhenia lohistychnoi systemy do mekhanizmu upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriumstva [Implementation of the logistics system to the mechanism of managing the economic security of the enterprise]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and society*. Vypusk №19. 628–633. [in Ukrainian].
8. Khvalchuk, I. L., Voloshchuk, L. O. (2020). Sutnist' informatsiyno-analitychnoho zabezpechennya upravlinnya pidpriumstvom. [The essence of information and analytical support for enterprise management]. *ECONOMICS: time realities*. No. 1(47). 84–90. [in Ukrainian].
9. Yaremyk, M. I. (2016). Informatsiino-analitychne zabezpechennia v systemi upravlinnia finansovoeconomichnoiu bezpekoiu pidpriumstv [Information and analytical support in the system of management of financial and economic security of enterprises]. *Naukovi zapysky – Proceedings*. vol. 2. no. 53. 173-180. [in Ukrainian].

RESEARCH OF FEATURES THE INFORMATION AND ANALYTICAL SECURITY OF THE SUBJECT AT LOGISTICS ACTIVITIES

VIVCHAR Oksana, SHATARSKYI Artur, VIVCHAR Viktor
West Ukrainian National University

The article examines the theoretical and applied aspects of ensuring the security of subject at logistics activity based on the information and analytical approach in modern conditions. A structural and logical scheme of information and analytical security the subject of logistics activity has been formed. The conditions that must be taken into account when forming the system of information and analytical support the subject of logistics activity are highlighted. On the basis of which, a multi-vector mechanism of information and analytical security of the subject of logistics activity with the application of a set of measures to strengthen it is proposed. The calculation of economic efficiency from the implementation the system of information and analytical security of subject at logistics activity is interpreted.

Summarizing the above, it should be noted that information and analytical security of the subject of logistics activity is considered as a system that includes a set of methods, means and methods aimed at collecting, analyzing, protecting information, as well as forecasting, constant advisory support and developing recommendations for making effective management decisions of an operational and strategic nature. One of the main places in the security system is allocated to information and analytical support, since the effectiveness of the activity of the subject of logistics activity, its safety, competitiveness, and sometimes the fact of functioning in the market depends on information, its timeliness, reliability, completeness, and correct interpretation. To solve the tasks set for the information and analytical support system, its following subsystems are interpreted: economic intelligence, information security and analytical and advisory support. Therefore, ensuring the security of a logistics entity is impossible without state policy, since the comprehensive actions of the studied business entities and the state, aimed at maintaining security by creating conditions and taking measures to obtain the required level, will ensure the desired result.

Keywords: logistics system, security, security system, logistics management, safety-oriented management, subject of logistics activity, information and analytical subsystem, information and analytical security support, multi-vector mechanism of information and analytical support.